
УДК 811.161.2 + 81'373

Наталія Сушко (м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕФІНІЦІЙ НАЗВ СУБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ

У статті розглянуто особливості структурної організації дефініцій назв суб'єктів культурної діяльності у сучасному законодавстві України, зокрема у нормативно-правових актах, що регулюють когнітосфери культурного й мистецького життя на основі принципів їх розроблення в логіці та мовознавстві.

Ключові слова: термін, дефініція, логічна помилка, поділ поняття.

На сучасному етапі дослідження мови нормативно-правових актів варто звернути увагу на дефініції певних понять, представлених в українському законодавстві. З цією метою вдамося до з'ясування значення понять термін і дефініція, або визначення, що є об'єктом вивчення і логіки, і лінгвістики.

У логіці, наприклад, М.Г. Тофтул розглядає *термін* як слово чи групу слів, які позначають один предмет (або певну групу предметів) і вживаються в тій чи іншій галузі науки з одним чітко визначеним значенням та відповідним змістом [9: 23]. За В.Є. Жеребкіним, *термін* — це слово, яке має чітко визначене значення. Неточна термінологія викликає невизначеність у мисленні, сплутування понять і сплутування явищ дійсності [2: 28]. *Визначення*, або *дефініція*, — це логічна операція, з допомогою якої розкривають зміст поняття, тобто роблять перелік ознак, які в ньому мисляться, або з'ясовують ім'я відповідного денотата чи його побудови. Ліва частина визначення — визначуване поняття (дефінієндум), права — визначаюче поняття (дефінієнс) [9: 45].

Серед лінгвістичних трактувань зазначеного поняття маємо такі: *термін* — це слово або словосполучення, що вживається для точно-

го вираження поняття з якої-небудь галузі знання — науки, техніки, мистецтва, політики. Терміни мають визначення (дефініцію), вони позбавлені емоційно-експресивного забарвлення [1: 183]; *термін* — це слово чи сполука, що позначає поняття спеціальної сфери спілкування в науці, виробництві, техніці, мистецтві, у конкретній галузі знань чи людської діяльності, тобто є одиницею “мови спеціального призначення” [7: 736]; *термін* — це номінативне слово або словосполучення (іменник чи словосполучення, в якому іменник є головним словом), що вживається для найменування загальних понять [3: 232].

В.М. Лейчик говорить, що сьогодні існує багато визначень поняття «термін». Цей факт можна пояснити тим, що термін є об'єктом багатьох наук, і кожна наука хоче виділити власні ознаки терміна. Лінгвістичне визначення терміна — це визначення його мовних аспектів, логічне ж визначення — це визначення його логічних аспектів. За словами дослідника, є кілька підходів до визначення терміна: *філософсько-гносеологічне визначення* (в основі лежить ознака знаковості терміна), *логічне визначення* (в основі лежить зв'язок із поняттям) та *термінознавче визначення*. З цієї точки зору дослідник розглядає *термін* як лексичну одиницю певної мови, що має спеціальне призначення та позначає загальне — конкретне чи абстрактне — поняття теорії певної спеціальної галузі знання. У більшості визначень терміна, наближених до логічного, мова йде про те, що *термін* — це слово чи словосполучення, яке має визначення, тобто основною ознакою терміна є обов'язкова наукова дефініція [5: 17–21].

О.О. Селіванова серед головних вимог до терміна виділяє такі: системність, що стосується поняттєвого змісту, словесного вираження й відповідності між змістом і формою; наявність класифікаційної дефініції; стислість, відповідність позначуваному поняттю, однозначність і конкретизацію в межах терміносистеми, прозорість внутрішньої форми; стилістичну нейтральність та високу інформативність [7: 736].

Що ж до терміна *дефініція (визначення)*, то в лінгвістиці його трактують: як точне, логічне й коротке пояснення змісту слова, його значення, змісту [8: 162]; як тлумачення, яке ґрунтується на ключовому гіперонімі й видовій специфіці [7: 736].

В.М. Лейчик зазначає, що в усіх логічних визначеннях терміна перше місце завжди посідає його зв'язок із поняттям, а оскільки поняття — категорія логічна, то необхідно звернути увагу й на логічний процес поділу поняття [5: 18]. У логіці *поділ поняття* — це логічна операція, за допомогою якої розкривається обсяг родового поняття через перелік його видів або елементів; він повинен здійснюватися за однією основою (порушення цього правила призводить до підміни основи поділу) [9: 41].

Оскільки термін відноситься одночасно до двох сфер — логіки й мовознавства, зазначають З. І. Комарова та О.О. Реформатський [4: 172–175; 6: 47–51], то аналіз визначень термінопонять передбачає оперування як мовними, так і логічними критеріями.

У логіці побудова визначення поняття регулюється такими правилами: 1) права і ліва частини визначення повинні бути співмірними (порушення цього правила може спричинити помилки «надто широкого й надто вузького визначення»); 2) визначення не повинно містити в собі «зачарованого кола», тобто тавтології; 3) визначення має бути ясным за змістом, тобто не містити в собі двозначності чи полізначності; 4) визначення повинно бути стверджувальним [9: 48–49].

У мовознавстві проблема побудови визначення поняття корелює з проблемою віднаходження типологічних різновидів дефініцій, серед яких розрізняють: 1) коротке формулювання значення слова з вказівкою на найсуттєвіші його ознаки; 2) дефініцію, що є синонімом до реєстрового слова; 3) формулювання, яке розкриває не лише значення словотворчої основи, але й значення афіксів; 4) дефініцію, що підкреслює значеннєву тотожність реєстрового слова з іншими словами; 5) дефініцію, що не розкриває значення слова, а лише вказує на його граматичний зв'язок з лексично тотожним йому словом [8: 162].

Порушення вимог щодо побудови визначення, тобто його формулювання спричиняє «дисгармонізацію термінів», тобто таке використання термінів у науковому дискурсі, яке призводить до неоднозначної, невизначеної передачі наукової інформації та неадекватного її сприйняття суб'єктами наукової комунікації. З.І. Комарова зазначає, що терміни побутують у двох сферах: сфері функціонування та в сфері фіксації. Зазначені сфери відрізняються ступенем нормативності й уніфікованості терміноодиниць, що входять до їхнього складу та різною мірою відповідності терміна науковому поняттю. Якщо у галузі функціонування перевага надається максимально повній, точній фіксації змісту наукового поняття, то в галузі фіксації зміст поняття подається усічено [4: 172–175].

Метою нашого дослідження є аналіз дефініцій назв суб'єктів культурної діяльності, засвідчених у нормативно-правових актах України з питань культури та мистецтва, а також віднаходження логічних помилок у таких визначеннях.

Проаналізувавши визначення термінів-назв суб'єктів культурної діяльності, засвідчених у нормативно-правових актах, ми дійшли висновку, що їх можна розкласифікувати за дев'ятьма умовними групами:

1. Співмірні визначення, тобто визначення без очевидних порушень (є безпосереднє посилання на родові поняття): *творча спілка* — добровільне об'єднання професійних творчих працівників відповідного фахового напрямку в галузі культури та мистецтва, яке має фіксоване членство і діє на підставі статуту [XIII]; *демонстратор фільму* — суб'єкт кінематографії, який здійснює демонстрування (публічний показ) фільму; *телерадіожурналіст* — штатний або позаштатний творчий працівник телерадіоорганізації, який професійно збирає, одержує, створює і готує інформацію для поширення [IX; XVIII]; *бібліотека* — інформаційний, культурний, освітній заклад, що має упорядкований

фонд документів і надає їх у тимчасове користування фізичним та юридичним особам [IV; VII]; *музей* — культурно-освітній та науководослідний заклад, призначений для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини [XIV]; *аудіовізуальний (електронний) засіб масової інформації* — організація, яка надає для масового приймання споживачами аудіовізуальну інформацію, передану у вигляді електричних сигналів і прийняту за допомогою побутових електронних пристроїв [IX; XVIII]; *видавництво* — спеціалізоване підприємство, основним видом діяльності якого є підготовка і випуск у світ видавничої продукції [V]; *студія-виробник (незалежний продюсер)* — суб'єкт господарювання, який займається створенням (виготовленням) фільмів, реклами, окремих теле- і / або радіопередач чи програм [IX; XVIII]. Усього 8 визначень.

2. Визначення з відсутністю вказівки на безпосереднє родове поняття як вияв логічної помилки: *суб'єкти культурної діяльності* — фізичні та юридичні особи (творчі працівники, творчі спілки, організації культури, органи державної влади та місцевого самоврядування), які функціонують у сфері культури або реалізують владно-розпорядчі повноваження в цій сфері [XIII]; *професійний творчий працівник* — фізична особа, творча діяльність якої становить її основне заняття, що завершується створенням і оприлюдненням творів або їх інтерпретацією в галузі культури та мистецтва і є джерелом її доходів, незалежно від того, має вона чи не має будь-які юридично оформлені трудові відносини [Там само]; *організація [заклад, установа, підприємство] культури (культурна організація)* — юридична особа, діяльність якої спрямована на збереження, виробництво, тиражування і поширення культурних цінностей, благ, посередництво в культурно-мистецькій діяльності [Там само]; *суб'єкт інформаційної діяльності* — юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність у сфері телебачення і радіомовлення (телерадіоорганізації, провайдери програмної послуги тощо) [XII]; *суб'єкт кінематографії* — фізична або юридична особа, яка займається будь-яким видом професійної діяльності у галузі кінематографії [Там само]; *суб'єкти театральної діяльності* — юридичні або фізичні особи, які є учасниками правовідносин у сфері театральної діяльності [XVII]; *театральний продюсер* — юридична або фізична особа, яка забезпечує фінансування, організацію створення, публічного виконання і / або публічного показу театральної постановки, гастрольних заходів [Там само]; *автор фільму* — фізична особа, власна праця якої визначає творчий задум і / або способи його реалізації у фільмі [XII]; *виконавець фільму* — фізична особа, яка власною працею брала участь у реалізації творчих задумів авторів фільму в процесі його створення [Там само]; *продюсер фільму* — фізична або юридична особа, яка організовує або організовує і фінансує виробництво та розповсюдження фільму [Там само]; *постановник* — фізична особа, яка

здійснює на основі самостійного художнього рішення театральну постановку або окрему її частину [XVII]; *користувач бібліотеки* — фізична чи юридична особа, яка звертається до послуг бібліотеки [IV; VII]; *користувач архівними документами* — фізична або юридична особа, яка з дозволу власника або уповноваженої ним особи ознайомлюється з архівними документами [VI; X; XVI]; *власник телерадіоорганізації* — фізична або юридична особа, яка набула права власності на телерадіоорганізацію або на частку її статутного фонду шляхом заснування чи в інший передбачений законодавством спосіб [I]; *телерадіоорганізація* — юридична особа, зареєстрована у встановленому законодавством порядку, яка на підставі виданої Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення ліцензії на мовлення створює або комплектує і / або пакетує телерадіопрограми і / або передачі та розповсюджує їх за допомогою технічних засобів мовлення [Там само]; *автор* — фізична особа, творчою працею якої створено твір (документ) [V]; *видавець* — фізична чи юридична особа, яка здійснює підготовку і випуск видання [Там само]; *майстер народного художнього промислу* — фізична особа, носій традицій народного мистецтва, яка створює і виготовляє вироби народного художнього промислу відповідно до його традицій [XV]; *архітектор (інженер), що має кваліфікаційний сертифікат* — фахівець, який за результатами атестації отримав такий сертифікат, що надає йому повноваження ведення особистої діяльності у сфері архітектурної діяльності, і який несе відповідальність за результати своєї роботи [V]. Всього 19 визначень.

3. Визначення з надто широким дефінієнсом: *оператор багатоканальної телемережі* — суб'єкт господарювання (юридична або фізична особа), який здійснює обслуговування та технічну експлуатацію багатоканальної телемережі без права надання програмної (інформаційної) послуги [VIII]; *провайдер програмної послуги* — суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії, на договірних засадах надає абонентам можливість перегляду пакетів програм, використовуючи для передавання цих програм ресурси багатоканальних телемереж [IX; VIII]; *театр* — заклад культури (підприємство, установа чи організація) або колектив, діяльність якого спрямована на створення, публічне виконання та публічний показ творів театрального мистецтва [XVII]; *професійний творчий працівник* — фізична особа, творча діяльність якої становить її основне заняття, що завершується створенням і оприлюдненням творів або їх інтерпретацією в галузі культури та мистецтва і є джерелом її доходів, незалежно від того, має вона чи не має будь-які юридично оформлені трудові відносини [XIII]; *телерадіоорганізація* — юридична особа, зареєстрована у встановленому законодавством порядку, яка на підставі виданої Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення ліцензії на мовлення створює або комплектує і/або пакетує телерадіопрограми і/або передачі та розповсюджує їх за допомогою технічних засобів мовлення [I]. Всього 5 визначень.

4. Визначення з надто вузьким дефінієнсом (недостатня кількість диференційних ознак): *виготовлювач видавничої продукції* — фізична чи юридична особа, що здійснює виготовлення замовленого тиражу видання [V]; *розповсюджувач видавничої продукції* — фізична чи юридична особа, яка займається розповсюдженням видавничої продукції [Там само]. Всього 2 визначення.

5. Визначення, які взагалі не мають диференційних ознак: *споживач видавничої продукції* — приватна особа, підприємство, установа, організація [Там само]. Лише 1 визначення.

6. Нечіткі розмиті визначення з надлишковими диференційними ознаками:

а) визначення з нечіткою дефініцією: *комунальна телерадіоорганізація* — створена органами місцевого самоврядування за участі територіальної громади у встановленому законом порядку телерадіоорганізація, не менше половини акцій або часток статутного фонду якої перебувають у комунальній власності [IX; VIII]; *підприємство народних художніх промислів* — підприємство, у випуску товарів і послуг якого виробі народних художніх промислів становлять не менш як 60 відсотків загальної вартості товарів і послуг за відповідний звітний період [XV]; *культурна організація загальнодержавного значення* — заклад, організація культури, мистецький колектив, який забезпечує базу розвитку ключових галузей національної культури, видів та жанрів мистецтва на загальноукраїнському рівні [II]. Всього 3 визначення;

б) визначення з розмитим родовим поняттям: *видавнича організація* — підприємство, установа або організація, статутом якої поряд з іншими видами діяльності передбачено підготовку і випуск у світ видавничої продукції [V]. Всього 1 визначення.

7. Визначення, що містять тавтологію:

а) логічно зумовлену структурою самого терміна, точніше терміносполучення: *громадська телерадіоорганізація* — телерадіоорганізація, яка відповідно до закону є неприбутковою організацією, створеною з метою задоволення інформаційних потреб територіальних громад [IX; VIII]; *державна телерадіоорганізація* — телерадіоорганізація, яка є державним підприємством і заснована органами державної влади [Там само]; *комунальна телерадіоорганізація* — створена органами місцевого самоврядування за участі територіальної громади у встановленому законом порядку телерадіоорганізації, не менше половини акцій або часток статутного фонду яких перебувають у комунальній власності) [Там само];

б) алогічну: *державна бібліотека* — бібліотека загальнодержавного значення, що здійснює бібліотечне, бібліографічне, інформаційне обслуговування користувачів і виконує функцію всеукраїнського науково-дослідного, методичного та організаційного центру бібліотек відповідної галузі або категорій користувачів [IV; VII]; *центральні бібліотеки* — головні бібліотеки регіонів, які зобов'язані формувати,

зберігати та надавати в користування найбільш повне зібрання документів у межах своєї території, організувати взаємовикористання бібліотечних ресурсів і надавати методичну допомогу бібліотекам різних видів відповідних територій [Там само]; *архівна установа* (*архів*, *архівний підрозділ*, *архівний відділ*) — це відповідно установа чи структурний підрозділ, що забезпечує облік і зберігання архівних документів, використання відомостей, що в них містяться, та формування Національного архівного фонду і / або здійснює управління, науково-дослідну та інформаційну діяльність у сфері архівної справи й діловодства [VI; X; XVI]). Всього 6 визначень.

8. Серед зафіксованих у нормативно-правових актах термінів зустрічаються й такі, що розкривають обсяг родового поняття через видові: *організація культури* (*культурна організація*) (родове термінопоняття) і *культурна організація загальнодержавного значення* — заклад, організація культури, мистецький колектив, який забезпечує базу розвитку ключових галузей національної культури, видів та жанрів мистецтва на загальноукраїнському рівні [II]; *культурна організація регіонального значення* — заклад, організація культури, мистецький колектив, який забезпечують базу розвитку основних для даного регіону галузей культури, видів та жанрів мистецтва на регіональному (обласному) рівні (театри, музеї, публічні бібліотеки, професійні мистецькі колективи, регіональні культурні центри) [Там само]; *культурна організація місцевого значення* — організація культури, яка забезпечує базу розвитку основних культурних практик у даній місцевості (заклади культури клубного типу, бібліотеки, школи естетичного виховання, парки культури й відпочинку) [Там само] (видові термінопоняття); *телерадіоорганізація* (родове термінопоняття) і *громадська телерадіоорганізація* — телерадіоорганізація, яка відповідно до закону є неприбутковою організацією, створеною з метою задоволення інформаційних потреб територіальних громад [IX; VIII]; *державна телерадіоорганізація* — телерадіоорганізація, яка є державним підприємством і заснована органами державної влади [Там само]; *комунальна телерадіоорганізація* — створена органами місцевого самоврядування за участі територіальної громади у встановленому законом порядку телерадіоорганізації, не менше половини акцій або часток статутного фонду якої перебуває в комунальній власності) [Там само] (видові термінопоняття); *бібліотека* (родове поняття) і *державна бібліотека* — бібліотека загальнодержавного значення, що здійснює бібліотечне, бібліографічне, інформаційне обслуговування користувачів і виконує функцію всеукраїнського науково-дослідного, методичного та організаційного центру бібліотек відповідної галузі або категорій користувачів [IV; VII]; *центральна бібліотека* — головні бібліотеки регіонів, які зобов'язані формувати, зберігати та надавати в користування найбільш повне зібрання документів у межах своєї території, організувати взаємовикористання бібліотечних ресурсів і надавати методичну допомогу бібліотекам різних видів відповідних територій [Там само]

(видові термінопоняття). У першому випадку операцію поділу понять не було порушено, поділ термінопоняття здійснено за спільною основою, зокрема за одним критерієм — сфера поширення. У другому поділ відбувся з відхиленням від основного принципу, відбулася так звана «підміна основи поділу» термінопоняття. Термінопоняття *державна телерадіоорганізація* та *комунальна телерадіоорганізація* розрізняються за формою власності, а термінопоняття *громадська телерадіоорганізація* вирізняється за своїм основним призначенням.

9. Визначення, що мають кілька логічних помилок: *суб'єкт архітектурної діяльності* — архітектор, інші особи, які беруть участь у підготовці й розробленні містобудівної документації, проектною документації для будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будинків і споруд, благоустрою, ландшафтних та садово-паркових об'єктів [V] (водночас має надто широкий дефінієнс та розмите родове поняття); *архітектор (інженер), що має кваліфікаційний сертифікат* — фахівець, який за результатами атестації отримав такий сертифікат, що надає йому повноваження ведення особистої діяльності у сфері архітектурної діяльності, і який несе відповідальність за результати своєї роботи (належить до групи визначень що не мають вказівки на безпосереднє родове поняття та до групи визначень із надто широким дефінієнсом) [Там само].

Проаналізувавши визначення, засвідчені в нормативно-правових актах, ми дійшли висновку, що їх можна розкласифікувати за дев'ятьма групами. Найчисельнішою виявилася група визначень із відсутністю вказівки на безпосереднє родове поняття (19), наступною за чисельністю є група співмірних визначень (8). Група визначень, що містять тавтологію, нараховує 6 одиниць, було виявлено 3 визначення з надто широким дефінієнсом, 3 — з нечіткою дефініцією, 2 — з надто вузьким дефінієнсом, 1 — з розмитим родовим поняттям та 1 — взагалі без диференційних ознак. Терміни *суб'єкт архітектурної діяльності*, *професійний творчий працівник*, *телерадіоорганізація* та *архітектор (інженер), що має кваліфікаційний сертифікат* містять кілька логічних помилок. Особливістю терміна *архітектор (інженер), що має кваліфікаційний сертифікат* є його описовий характер, що дає підстави кваліфікувати цей термін як передтермін. Було зафіксовано 3 випадки вербалізації логічної операції поділу термінопоняття.

Перспективою подальших поступів є віднаходження логічних помилок у визначеннях назв суб'єктів культурної діяльності, засвідчених у фахових лексикографічних джерелах.

Список джерельної бази

- I. Великий енциклопедичний юридичний словник / За редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. — К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. — 992 с.
- II. Закон України «Основи законодавства України про культуру»: від 19 лютого 1992 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во «Інфодиск», 2008.
- III. Закон України «Про архітектурну діяльність»: від 20 травня 1999 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во «Інфодиск», 2008.

- IV. Закон України “Про бібліотеки і бібліотечну справу” : від 27 січня 1995 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- V. Закон України “Про видавничу справу” : від 5 червня 1997 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- VI. Закон України “Про внесення змін до деяких законів України у зв’язку з прийняттям Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про Національний архівний фонд і архівні установи” : від 6 березня 2003 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- VII. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про бібліотеки і бібліотечну справу” : від 16 березня 2000 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- VIII. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про Національний архівний фонд і архівні установи” : від 13 грудня 2001 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- IX. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про телебачення і радіомовлення” : від 12 січня 2006 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- X. Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів” : від 23 вересня 1997 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- XI. Закон України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” : від 16 листопада 1992 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- XII. Закон України “Про кінематографію” : від 13 січня 1998 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- XIII. Закон України “Про культуру” / [Електронний ресурс]. — www.irf.kiev.ua/old-side/ukr/programs/culture/1999/project.htm#2.
- XIV. Закон України “Про музеї та музейну справу” : від 29 червня 1995 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- XV. Закон України “Про народні художні промисли” : від 3 лютого 2004 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- XVI. Закон України “Про Національний архівний фонд та архівні установи” : від 24 грудня 1993 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- XVII. Закон України “Про театри і театральну справу” : від 9 лютого 2006 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.
- XVIII. Закон України “Про телебачення і радіомовлення” : від 21 грудня 1993 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — К.: CD-вид-во “Інфодиск”, 2008.

- 1. Єрмоленко С.Я., Бибиц С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я.Єрмоленко. — К.: Либідь, 2001. — 224 с.
- 2. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. — 7-ме вид. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2004. — 255 с.
- 3. Кандаваки Т. Л. Значение терминов и системы значений научно-технических терминологий // Проблемы языка науки и техники: Логические, лингвистические и историко-научные аспекты терминологии. — М., 1970. — С. 232 — 238.
- 4. Комарова З. И. Слово в научном и общезыковом дискурсе: о некоторых направлениях исследования / З. И. Комарова // Слово в языке и речи. — 2009. — С. 172–176.
- 5. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. — Изд. 3-е. — М.: ЛКИ, 2007. — 254 с.
- 6. Реформатский А. А. Что такое термин и терминология // Вопросы терминологии. — 1961. — С. 47–51.
- 7. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. — Полтава: Довкілля-К, 2010. — 844 с.
- 8. Старичонок В.Д. Большой лингвистический словарь. — Ростов н/Д: Феникс, 2008. — 811 с.
- 9. Твфтул М.Г. Логіка: Підручник. — 2-ге вид., допов. — К.: ВЦ “Академія”, 2008. — 400 с.

Natalia Sushko (Kyiv)

THE SPECIAL FEATURES OF THE STRUCTURAL ARRANGEMENT OF
THE DEFINITIONS OF NAMES OF SUBJECTS OF CULTURAL ACTIVITY IN
LEGISLATION

The special features of the structural arrangement of the definitions of names of subjects of cultural activity on the basis of logical and linguistic principles in modern Ukrainian legislation especially in laws which regulate cognitospheres of cultural life and life of art are examined in this article.

Key words: term, definition, logical mistake, division of notion.

Мовна мозаїка

ПІДХОДЯЩИЙ, АЛЕ НЕ ТОЙ, ЩО ТРЕБА!

У засобах масової інформації та повсякденному мовному вжитку поширеним стало слово *підходящий* зі значенням “той, який відповідає певним вимогам, умовам, придатний для чогось, з яким можна погодитися” (Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – С. 969). Напр.: *Для успіху нечестивої справи було обране саме підходящий момент* (Голос України, 27 липня 1991 р.); *Як вибрати підходящий віддалений банкінг?* (ВКурсе, 12 жовтня 2010 р.); *Як вибрати підходящий фітнес-клуб?* (Woman’s magic, 3 січня 2011 р.); *Шукаєте підходяще авто? Ми Вам допоможемо!* (З рекламного оголошення) та ін. Проте українською мовою згадане значення краще передавати за допомогою прикметників-синонімів *прийнятний, відповідний, можливий, задовільний, оптимальний, слушний, вдалий, сприятливий, вигідний, непоганий, пристойний, придатний* і под., вибір одного з яких залежить від конкретної мовної ситуації. Пор. у таких реченнях: *57 років – прийнятний, можливий* (замість *підходящий*) *вік* для пізнання радостей материнства (Newstarget.com.ua); *Для контейнерних рослин дуже важливий відповідний* (замість *підходящий*) *грунт* (ArtФлора); *Незаперечними японськими лідерами в цій галузі є Seiko та Citizen: непоганий дизайн, гарна якість і цілком задовільні* (замість *підходящі*) *ціни* (Українське слово, 13 січня 2011 р.); *“Мартін Каймер з’явився в дуже слушний, вдалий* (замість *підходящий*) *момент*, – сказав Лангер. – *Сподіваюся, його перемога збереже зацікавленість у гольфі й навіть збільшить її* (Укрінформ, 19 серпня 2010 р.); *Хто найдостойніший* (замість *найбільш підходящий*) *суперник* для Володимира Кличка? (Слово і Діло, 30 вересня 21010 р.); *На сьогодні поліпропілен – найкращий* (замість *самий підходящий*) *матеріал* для виготовлення труб каналізаційної системи (З технічної літератури) тощо.

Лариса Колібаба